

CARL FREDRIKSSON

Felaktiga påståenden om industristödet

Det svenska industristödet har en omfattning och selektivitet som står i internationell särklass, hävdade Bo Carlsson i en artikel i Ekonomisk Debatt nr 7/83. Bo Carlssons analys innehåller allvarliga brister, menar Carl Fredriksson. Något avgörande belägg för att det svenska industristödet skulle vara mycket högre än i andra länder har ännu inte presenterats. Det är också fel att hävda att krisstödet fortsätter att öka.

Bo Carlssons artikel om det svenska industristödet i ett internationellt perspektiv innehåller två huvudpåståenden, nämligen att Sverige ger mer än andra länder i form av selektivt industristöd samt att det svenska stödet ökar. Båda dessa påståenden är osakliga.

Industristödets omfattning

På den senare punkten hävdar Bo Carlsson att industristödet ökar från "14,3 miljarder budgetåret 1982/83 till 16,5 miljarder under 1983/84", dvs från föregående till *innevarande* budgetår. Han måste därvid råkat ha förväxlat olika uppgifter. Uppgiften är nämligen helt felaktig.

Låt oss till att börja med göra klart vilka beräkningsgrunder jämförelsen bygger på. Det finns två huvudmetoder: *netto-* respektive *brutto*beräkning av stöd. Inom industridepartementet har vi under de senaste åren ägnat stor uppmärksamhet åt industristödets omfatt-

ning och utveckling. Vi har därvid utvecklat en analysmodell — den s k *nettokostnadsmodellen* (Industridepartementet [1982]) — för att skapa jämförbarhet mellan olika typer av stöd. Modellen går ut på att beräkna bidragsekivalenten (subventionsinslaget) i olika stöd för att därmed undgå att "blanda äpplen och päron".

Den statliga nettokostnaden för stöd till krisföretag var budgetåret 1981/82 ca 7,6 miljarder kr. Kostnaden året därpå (82/83) överstiger 81/82 års siffror pga de omfattande rekonstruktionerna av Statsföretag, LKAB och Svenska Varv. För 1982/83 uppgick statens nettokostnad för stöd till krisföretag till 11,8 miljarder kr.

För *innevarande* budgetår (dvs 83/84) gäller att vissa utbetalningar kommer att ske till följd av tidigare fattade beslut (bl a till Zenit-rederiet). Därutöver gäller att inga nya krisstöd har beslutats bortsett från insatserna i Eiser (38 mkr) och Regioninvest i Norr (230 mkr). Vidare har regeringen utfäst sig att medverka i rekonstruktionen av den rostfria sektorn inom specialstålindustrin till en beräknad kostnad av 450 mkr (varav 330 mkr enligt tidigare träffad överenskommelse om underhandsackord för att rekonstruera Nyby-Uddeholm). Ett första siffermaterial om de totala utbetalningarna under *innevarande* budgetår kommer vi av naturliga skäl inte att ha förrän sommaren 1984. Att nettokostnaderna kommer att minska från föregående budgetår står dock helt klart.

Om vi i stället utgår från den *bruttoberäknade stödvolymen* (dvs lån jämställs budgetmässigt med bidrag och andra kapitalinsatser) finns budgeterade utbetalningar till följd av t o m våren 1983 fattade beslut redovisade i senaste långtidsbudgeten (prop 1982/83:150, bilaga 1.3, sid 127). Dessa framgår av *Figur 1*.

Docent CARL FREDRIKSSON är departementsråd och chef för struktursekretariatet inom Industridepartementet.

Det finns ingenting som nu tyder på att de siffror för 1983/84 som presenteras i långtidsbudgeten kommer att väsentligt ändras bortsett från de nya stödfall som nämndes ovan. Med andra ord är det fullt klart att *industristödet under innevarande budgetår kommer att minska drastiskt från tidigare år*; eller från bruttoberäknade ca 13 miljarder kr till bruttoberäknade ca 2.

Industristödet i olika länder

Bo Carlssons påstående om att Sverige ger mer i form av industristöd än andra länder bygger på *siffror från perioden 1978—1980*, dvs tre till fem år gamla uppgifter. Även om det kan vara historiskt intressant så ger denna analys inget underlag för slutsatser om hur det ser ut idag.

Den andra och mycket allvarligare invändningen är dock att Bo Carlsson blandar en rad ojämförbara siffror från skilda källor. Att han medger detta är ett hedervärt erkännande men knappast någon godtagbar ursäkt. De slutsatser som kan dras blir gissningar i avsaknad av jämförbara siffror. Handeln på hjärtat, Bo Carlsson: Vad vet Du (eller någon annan) *egentligen* om industristödets omfattning i Italien utifrån de källor som åberopas? Vilken roll har Finlands Bank spelat i olika företagsrekonstruktioner och hur skall Du i så fall värdera den rollen? Hur skall Du värdera olika insatser från de västtyska delstatsregeringarna? osv.

Från svensk sida har vi i OECD:s industrikommitté drivit frågan om en jämförande internationell analys av industristödets utveckling baserat på nettokostnadsmetoden. Som vanligt i internationella sammanhang tar arbetet lång tid. Flera länder anser sig inte klara av att ta fram ett jämförbart material. I Nederländerna, Norge och Storbritannien pågår dock sådant utredningsarbete.

Norge har redan genomfört beräkningar av industristödet i stort sett enligt den svenska nettokostnadsmetoden. Enligt detta är det norska industristödet lika stort som det svenska, mätt som andel av industrins förädlingsvär-

de. Därvid skall dock noteras att nettokostnadsmetoden inte beaktar effekterna av riktad statlig upphandling. Den sannolikt mycket betydande subvention, som tillfallit bl a den norska varvsnäringen genom upphandlingen för oljeverksamheten i Nordsjön, beaktas således inte.

En annan jämförelse mellan Sverige och Norge finns redovisad i den engelska tidskriften *Economist* [1983]. Där anges de norska statssubventionerna till ca 7 procent av BNP att jämföra med ca 4,5 procent för Sverige. Dvs återigen andra siffror trots att man uppger att jämförelsen bygger på OECD-källor.

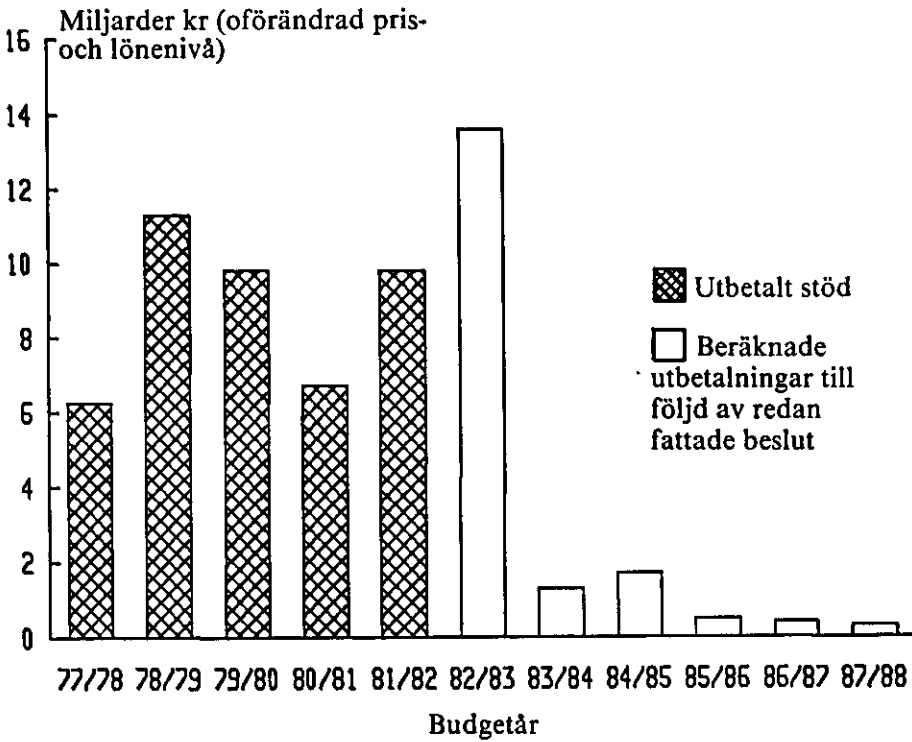
Som synes finns betydande svårigheter att jämföra länder på ett rättvisande sätt även då kostnaderna för stödet beräknats på i huvudsak samma sätt. Skillnader i industristruktur och alternativa, mer förtäckta, stödformer måste beaktas. Sverige är ett av de få länder (möjligen det enda) som öppet redovisar sitt stöd till industrin. Något avgörande belägg för att industristödet i Sverige skulle vara exceptionellt mycket högre än i andra länder har ännu inte presenterats. Inte heller finns det något stöd för tesen att vi i Sverige i större utsträckning har utnyttjat selektiva stödformer. Faktum är att flera länder, bl a Frankrike och det annars marknadsekonomiska Västtyskland, har betydligt fler selektiva stödformer än Sverige.

Mot den bakgrunden är slutsatsen klar. Vi kan fortfarande inte göra tillförlitliga internationella jämförelser om industristödets omfattning. Det hade varit värdefullt om Bo Carlsson — i stället för att tvinga fram (osäkra) slutsatser om stödnivån i olika länder — hade sökt strukturera och blottlägga mätproblemen eller koncentrerat sig på mer kvalitativa jämförelser av någon specifik stödform.

Referenser

Carlsson, Bo, [1983] Det svenska industristödet i internationell jämförelse, *Ekonomisk Debatt*, årg 11, nr 7.

Figur 1. Statliga insatser i krisdrabbade företag och branscher (bruttosiffror)

Källa: Proposition 1982/83:150

The Economist, [1983], 26 mars.
 Industridepartementet, [1982] *The Net Costs of Government Support to Industry*, Ds I 1982:10.
 Regeringsproposition [1982/83:150], *Reviderad Finansplan*, Bilaga 1.3.